

2. Йовенко°З.°Н.Загальне фортепіано : питання методики. К. : Музична Україна, 1989.

Шевченко Ольга,
викладачка вищої категорії
Полтавської дитячої музичної
школи № 1 імені П. Майбороди
(м. Полтава)

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ В АНСАМБЛІ ГІТАРИСТІВ

***Анотація.** У статті висвітлюється організаційні та педагогічні основи роботи викладачів ансамблі гітаристів у закладах мистецької освіти, розглянуто вплив ансамблевої діяльності на їх творчий і музичний розвиток.*

***Ключові слова:** ансамбль гітаристів, сумісне виконання, колективне мистецтво, керівник ансамблю.*

***Актуальність теми.** Ансамблеве виконання цікаве тим, що коли на сцені знаходиться кілька виконавців, від яких глядачі отримують зовсім інший спектр емоцій. Завдяки ансамблю, гітарист здобуває найбільшого досвіду, стає більш професійним, слухає та чує музику, мислить поліфонічно, думає багатоголосно. Будь якому солісту треба навчитися грати в ансамблі.*

***Мета статті** – розкрити особливості організаційної та навчальної роботи викладача в ансамблі гітаристів.*

***Виклад основного матеріалу.** Ансамбль – це рівноправне спілкування. Якщо учень потрапляє до гарного викладача – навички ансамблевої гри закладаються з перших уроків. Дуже важливо підтримати починаючого гітариста. Дитина завжди починає грати з однієї ноти, а викладач грає акомпанемент, що дозволяє їй краще сприймає музику. На відміну від сольного виконання розвинути музично-виконавські якості можна лише в ансамблі. Далі ансамблеве виконавство розкривається в дуеті з рівним виконавцем. Можливо в першому класі рано грати з учнями свого рівня. Але діти бувають різні та іноді демонструють неочікувані результати.*

До азбуки сумісного виконання входять елементарні навички дуетної гри, особливості посадки в гітарному дуеті, досягнення синхронності при взятті та знятті звука, рівновага в акордах, розділених між партіями, узгодження засобів звуковидобування, передача мелодії від одного партнера до іншого, дотримання ритмічного пульсу. В кожного учня різний темп засвоєння матеріалу. І дуже важливо, щоб діти, які навчаються гри на гітарі в мистецькому закладі, обов'язково грали в ансамблі гітаристів.

Гітара – такий інструмент, у якому звук видобувається за допомогою щипка. Початок звука конкретний, на відміну від духових інструментів або струнно-смічкових. Ми навчасно наших юних виконавців синхронному виконавству, коли важливо слухати один одного. Є три типи взаємодії в ансамблі.

1. Авторитарний – коли вчитель керує своїми учнями. На початковому етапі це правильно, але з часом будь-який викладач повинен виховати в учнях самостійність.

2. Ліберальний – коли кожен учасник ансамблю відчуває свободу виконання, використовує свою манеру виконання. Прийнятний тип взаємодій професійних, досвідчених ансамблів.

3. Колегіальний – коли питання вирішуються як у гарній, згуртованій родині. У якісь певні моменти один з учасників ансамблю може взяти на себе ініціативу, у наступний раз – інший. Саме такі ансамблі існують тривалий час.

В ансамблі гітаристів ми вчимося слухати та чути. Відчувати те, що грає виконавець поруч і через одного, знати, що грають усі. Дуже важливі ауфтакти, вступи, одночасне звучання, зняття, паузи, дихання, стрій. Педалізує в ансамблі виконавець партії бас-гармонія, тому що це фундамент мелодії. Грати акомпанемент – це не тільки вміння слухати те, що граєш сам, а одночасно й те, що грає партнер. Загальна увага обох партій, які зливаються в одне ціле – основа сумісного виконання в усіх його видах. Але одночасно взяти два звуки не так легко. Це потребує тривалого тренування та взаєморозуміння. В даному випадку може бути використаний прийом диригентського помаху, ауфтакту. При вступі повинен бути легкий умовний жест: знак очима, дихання, рух корпусу. Можна одночасно з цим жестом обом виконавцям взяти дихання. Рвані, нерівні акорди, в яких одні звуки тривають довше за інші, справляють неприємне враження.

Пауза має виразне значення, її ігнорування – розповсюджений недолік багатьох учнів. Найбільш розповсюджений недолік учнівського виконання – динамічна одноманітність. Все грається на форте або мецо форте, на піано, кресендо та дімінуендо дуже рідко. А динамічний діапазон ансамблю повинен бути більше, ніж під час сольної гри. Чим більше гітаристів, тим повніше можна використовувати динамічні можливості ансамблю, побудувати більш об'ємні акорди. Важливо, щоб учні уявляли градацію між форте та піано. Треба визначити загальний динамічний план твору, визначити кульмінацію, форте завжди грати з запасом, а не на межі. Фортіссімо не повинно бути жорстким. Корисно ілюструвати нюанси, щоб діти на прикладах бачили, яких засобів виразності вони себе позбавляють.

Ансамбль вимагає від учасників впевненого ритму. Виховання в учнях відчуття колективного ритму – одна з найважливіших задач ансамблевої роботи. Викривлення ритмічного малюнку найбільш часто відбувається в пунктирному ритмі, при зміні з восьмої тривалості на шістнадцяту, при зміні темпу в поліритмії. Відсутність ритмічної стійкості часто пов'язано з тенденцією до прискорення. Зазвичай це відбувається через посилення звуку, в стрімких пасажах, а також у складних для виконання місцях. Гра в ансамблі найкраще дисциплінує ритміку, вчить рахувати паузи, «порожні» такти, вступати вчасно, вдосконалює вміння читати ноти з листа, є незамінною з точки зору відпрацювання технічних навичок, необхідних для гри в будь-якому ансамблі, навчав відчувати партнера, вести з ним музичний діалог, розуміти його, вчить музичному мисленню, не пальцовому, а слуховому.

Головна задача керівника ансамблю гітаристів створити професійний колектив. А це культура фразування, злагодженість звучання, злиття та врівноваженість сили звуку. Для цього потрібна майстерність, як керівника так і учасників ансамблю. Визначення «гарний ансамбль» – означає налагодженість виконання та єдність творчих устремлень учасників. Почуття ансамблю – це здатність музикантів до сумісної гри.

Репертуар для гітарних ансамблів ділиться на:

- спеціально створені оригінальні твори, які використовуються для конкурсів, публічних виступів та вимагають ретельної та завершені шліфовки виконання;
- переклади та обробки для гітари, які використовуються для побутових концертних виступів.

Вивчення цих творів допомагає зрозуміти різноманітність ансамблів, творчо розвиває виконавців та суттєво збагачує їх гітарну майстерність.

Висновки. В умовах ансамблевих занять виникають можливості для виправлення не тільки спільних, але й індивідуальних погіршень виконання. Ключова задача ансамблевих занять – виховання колективного ритму, може бути вирішена тільки шляхом постійного вивчення різнохарактерних творів та систематичного всебічного контакту учнів в процесі виконання. Коли учасники вперше отримують задоволення від сумісної праці, відчують радість об'єднаних зусиль, взаємопідтримки – можна вважати, що заняття в класі дали принципово важливий результат. В результаті багаторічної праці ми ділимося своїм досвідом. Наші допрацювання доведені практикою.

Список використаних джерел:

1. Абрамова О. В. Навчання грі на гітарі як фактор залучення підлітків до європейського інформаційно-культурного простору. *Інформаційно-культурний простір: європейський вибір України*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 грудня 2007 р. К., 2008. С. 5-6.
2. Бойко А. Л., Черепович О. В., Чечені К. А. Музичний інструмент шестиструнна гітара: навчальна програма. К., 2005. 26 с.
3. Грищенко В. І. Методика організації та роботи підліткового класичного ансамблю гітаристів: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ. нац. ун-т культури і мистец. К., 2003. 23 с.
4. Іванов-Крамський А. Школагри на шестиструнній гітарі К.: Фенікс, 2004. 152 с.